

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GRUNDTVIGS HØJSKOLE FREDERIKSBORG

NR. 26

AUGUST

1960

Efterårsmødet 1960

Lørdag den 10. september.

Boende gæster og titl. elever ventes i løbet af eftermiddagen.

Kl. 19,30: Foredrag af *S. Haugstrup Jensen*.

Kl. 21,00: Kaffebord. *Emil Petersen* læser.

Søndag den 11. september.

Kl. 9,30: Gudstjeneste, pastor *Niels Bundgård*.

Kl. 15,00: Seminarieforstander *Morten Bredsdorff*.

Kl. 16,15: Lærer *Karl Otto Meyer*, Sydslesvig.

Kl. 19,30: Fr.berg. lærersangkor, dir. *S. Kramer*.

Mandag den 12. september.

Kl. 9,00: Tur til Willumsen-museet.

Kl. 15,00: Sognepræst *Jørgen Jensen*, Thorstrup.

Kl. 16,15: Lektor, dr. phil. *Jørgen Hæstrup*.

Kl. 19,30: Fælleslæsning ved lærerkredsen.

Tirsdag den 13. september.

Kl. 16,00: Kirkeminister, fru *Bodil Koch*.

Kl. 17,00: Direktør, mag. art. *Bjørn Moe*.

Kl. 19,00: Koncert, »Fynske Musikanter«.

Jubilæumsårgangene indbydes særligt til at deltage i møderne lørdag og søndag.

For adgang til hele efterårsmødet betales kr. 9,00. Enkeltforedrag eller en enkelt aften kr. 2,00; for en enkelt hel dag kr. 3,50.

Kosten under hele mødet betales med 30 kr. Enkeltmåltider fås, morgenmad kr. 2,50, middagsmad og aftensmad kr. 3,50, aftenkaffe kr. 1,50.

Boende gæster, som ikke selv medbringer sengetøj, kan få opredt seng for kr. 5,00. Tæpper alene kan i begrænset omfang udlånes.

Indmeldelse bedes sendt inden den 7. september.

Alle er velkomne!

Karen og S. Haugstrup Jensen.

Fortælling

Det var faktisk ved et tilfælde, det blev klart for Kristen Kold, hvor vigtig fortællingen i undervisningen er. En af hans elever, lille Maren, græd sine modige tårer over lektien i bibelhistorie, der skulle læres udenad. For at hjælpe hende fortalte Kold lektien for hende. Det fængede, for selv om Maren havde svært ved at læse, var hun god til at lytte. Efter den oplevelse fortalte Kold for alle børnene og de voksne med.

Efter at have set virkningen af denne undervisningsmåde udgav Kristen Kold i 1850 en pjece »Om Børneskolen«, skønt Grundtvig rådede ham fra det. På spørgsmålet, om han skulle lade det trykke, skal Grundtvig have svaret: »Nej, såmænd skal De ikke, da det, De har skrevet, er sagt for længe siden af andre og sagt meget bedre, end De har kunnet sige det.« Det havde Grundtvig nu ikke ret i, men Kold har så afgjort været bedre til at udtrykke sig mundtlig end skriftlig. Som banebryder var det sikkert lykkeligt, vi ved siden af Grundtvig fik Kold, der var opvokset i den jævne befolkning og derfor bedre forstod almuen.

I 1866 skrev pastor Otto Møller, Gylling, en artikel i »Nordisk Tidsskrift for Folkeskolen«, hvori han stiller krav til fortælleren, fortællingen, men også til det sidste punkt i den trekant, der må være til stede, nemlig den eller de lyttende. Han skriver: »Til at fortælle hører der lige så vel Øren at fortælle for som Mund at fortælle med, man kan umuligt fortælle noget hjerteligt og sandt til en Væg, men man må have åbne og lyttende Øren for sig.«

I »Lærer Urup« skildrer Jakob Knudsen, hvor intenst børn lever med i, hvad de får fortalt af historie og bibelhistorie i skolen.

I Martin A. Hansens »Løgneren« finder vi den

levende fortæller i læreren på Sandø, Johannes Vig. Han tager et billede eller f. eks. en hundeslæde med ind i klassen, lader den stå der det meste af dagen, så børnenes nysgerrighed bliver vakt, og først som afslutning på dagen sætter lærer og børn sig i et hjørne af klasseværelset med hundeslæden mellem sig, og så tager de på slædefart sammen over Grønlands indlandsis. En rejse de aldrig vil glemme.

»Evnens til at lytte er en Forudsætning for al Åndsdannelse og Dannelse i det hele taget«, skriver Otto Møller i sin artikel i 1866. Unge lærere i dag vil give ham ret og sige, at selv om tendensen i den nye skolelov er mere eksakt viden, er skolens største opgave at skabe levende mennesker fremfor blot forstandsmennesker, og hertil er det, fortællingen bør bruges.

Kolds fortælleevne var meget stor. Han kunne fortælle, så både voksne og børn lyttede med åben mund. Men enhver fortæller må i sin fortælling finde sin egen form og sig selv, for at fortællingen kan blive værdifuld og åbne en verden for de lyttende. Børn er meget fine dommere på det område, hvilket følgende episode viser: I en skole, hvor der havde været en meget levende fortæller, der i sin fortælling malede med bred pensel og brugte stærke farver, kom en ung lærerinde, som med sin beskedenhed og ærlighed ikke formåede at kolorere sin fortælling, som den ældre lærerinde. Men da kontakten var opstået mellem børnene og den unge lærerinde, erklærede en af drengene i klassen, at nok fortalte den nye lærerinde ikke så spændende; men nu fik de mere at vide.

Eksemplet viser ikke blot, hvad der kræves af fortællingen, for at den kan være tilfredsstillende for videbegærlige børn, men også, at kontakten mellem fortælleren og de lyttende er uhyre vigtig. Børnene må kende fortælleren, have tillid til denne, og fortælleren må vide, hvor meget børnene kan rumme. Det er nemlig ikke så let en sag at lytte. Selv om et barn hjemme har kunnet sige: »Mor, må jeg få en historie,« og altså kan lytte, kræver det meget mere, når man skal lytte sammen med en hel flok kammerater. Eventyret er en god måde at opdrage børn og vist også voksne til at lytte på. Det, der især tiltaler børn i eventyret, er det, at her er alt muligt, her behøver de ikke at rette sig efter de ellers givne love for, hvad der er muligt. Og børn nyder denne frihed og boltren sig i fantasiens rige verden. H. C. Andersen har sagt om eventyrets poesi, »at den er poesien i det virkelige liv. De virkelige eventyr giver billeder af livet. Af dem lærer børnene at se, tingene tegner sig tydeligt for deres øjne. Af dem lærer de

at føle, tingene bliver levende for dem og taler dem til hjertet. Og af dem lærer de at tænke, at finde det store i det små, tingene vokser i og med deres ånd.«

Men der står ikke eventyr på timeplanen, der står religion og historie, og i de fag er det, fortællingen især kan bruges og bør bruges.

Den norske biskop Eivind Berggrav fortæller i sin bog »Barnesjæl og Religion« om to søstre, der aldrig sammen med forældrene har oplevet nogen form for religion, men da de to piger kommer i skole og får fortalt bibelhistorie, begynder de helt på egen foranledning at bede aftenbøn og foreslår moderen at gøre det samme, forøvrigt også faderen, for selv om han måske ikke tror på Gud, kan det jo aldrig skade. Biskop Berggrav vil her pege på, at der i enhver barnesjæl er lagt en naturlig trang til religiøst liv. Det kommer ofte til at virke unaturligt for børn, når de først »møder« Gud i skolen, det burde være sket hjemme, men mange forældre viger tilbage for at fortælle bibelhistorie for deres børn. Dog tror jeg, Hans Ole Hansen har ret, når han skriver om sin far, Martin A. Hansen: »Alle mennesker kan fortælle med mere eller mindre sjæl, men nogle fortællere er anderledes end andre, bedre eller måske bare langsommere.« De bibelske fortællinger kan fortælles med ganske jævne ord, eller som biskop Berggrav siger: »Den føde, barnet får, skal være ren, der skal ikke laves en »barnereligion« eller en Gud afpasset efter barnet.« På spørgsmålet, om man burde lave et mere barnligt »Fadervor«, siger Berggrav, at her gør pædagogerne sig unødige bekymringer, »Fadervor« har til alle tider vist sig at være sin egen pædagog. »Men«, siger han, »vi skal være ærlige og ægte, når vi har med religion og børn at gøre.« Børn har forøvrigt en vidunderlig måde at opfatte og fortolke de overnaturlige ting på, så de ofte i deres lytten inspirerer fortælleren.

I historietimen må det blive lærerens opgave at fortælle historie så levende, at børnene føler trang og lyst til at læse mere. Eller sådan, at der efter historietimen bliver skabt nye lege. Det skulle være lige så vigtigt at fortælle Danmarkshistorie, så børnene kommer til at holde af de mennesker, de træffer på der, som de holder af Gamle Testaments personer. Og lige så vel, som man fortæller de gammel-testamentlige myter, må man i de første år fortælle de nordiske myter og sagn. Børnene nyder fortællingerne om de nordiske guder og forstår på forunderlig måde at anbringe dem i forhold til den kristne Gud. For børn er der kun én Gud, Odin og Thor får en anden plads, fordi deres færd og deres bedrifter er så eventyrlige.

Fortælling har jo altid været den naturlige med-

delelsesmåde for mennesker, der talte samme sprog. Det er det talte ord, der har bundet det ene slægtled til det andet. Selv om sproget forandres gennem tiderne, forstod de samtidig levende slægtled hinanden. Man lærte af hinanden gennem det talte ord. »Så styrkes slægtens marv hos barn og mand — ved folkets arv af dybe, stærke minder.«

Karen Margrethe Jessen.

Sommeren 52.

Gl. elever og efterårsmødet

Ideen med at gøre efterårsmødet til et samlingspunkt for elever fra de ældre årgange og for jubilarer er nu ved at finde sin form. Og vi fortsætter, som vi begyndte sidste år.

Det betyder bl. a., at mødet lørdag aften (se programmet!) er lagt til rette specielt for de boende gæster og for tidligere elever.

De næste dage går efterårsmødet så sin vante gang med offentlige møder. Men i lighed med sidste år arrangeres der mandag formiddag en udflugt. — Denne tur er beregnet for de deltagere, der bor på skolen under mødet. Men selvfølgelig er andre også velkomne til at tage med. Man vil kunne indtegne sig til turen på den første af mødets dage.

Sidste år havde vi en god formiddag på det smukke »Louisiana« ved Øresund. I år vil busserne køre os til Willumsen-museet i Frederikssund. Og det er et interessant sted. Her er for 3 år siden bygget et museum, som rummer de værker, kunstneren havde testamenteret sit fædreland. Men der er også anbragt nogle af de kunstværker, som staten i tidens løb har købt af Willumsen, bl. a. det berømte »Store Relief«.

Skolen udsender specielle indbydelser til de jubilarer, vi kender adresserne på, d.v.s. fra elevforeningens kartotek. Men for en sikkerheds skyld skal vi oplyse, at jubilarer er årgangene 1950 og 1950—51, 1935 og 1935—36, 1920 og 1920—21, 1910 og 1910—11.

Sommerpigerne 51 er ved en fejl blevet indbudt — der kommer også bud næste år.

Talere og emner

Nogen fuldstændig gennemgang af efterårsmødets program kan dette naturligvis ikke blive. Men vi ved da, hvad foredragsholderne vil tale om. Om søndagen vil seminarirektor *Morten Bredsdorff* tale om: »Europa, museum eller fremtidsstat«. Og den næste taler, den unge formand for Sydslesvigsk Vælgerforening, lærer *Karl Otto Meyer* fra Skovlund, har som emne »Den danske hverdag i

Sydslesvig«. Om aftenen underholder *Frederiksberg lærersangkor*, og som I ser, ledes det af *Sigurd Kramer*. Dermed dukker måske minder op fra jeres sangtimer her eller fra musiklejrene.

Der er tilstræbt en vis linie i de enkelte dages foredragsprogram. Var den første dag helligt europæiske problemer, så er det meningen, at vi den anden dag skal høre om folkelivets kår i det hele taget. Pastor *Jørgen Jensen*, Thorstrup, kalder sit foredrag »Lovens krav og troens nåde«. Og dr. phil. *Jørgen Hæstrup*, der jo er landskendt for sit studium af frihedskampen her i landet, taler om modstandsbevægelsen, men ud fra et andet perspektiv, idet emnet er: »Modstandsbevægelsen i international belysning«. Om aftenen læser skolens lærere *Kaj Munks* »Han sidder ved Smeltediglen«.

Kirkeministeren, der taler om tirsdagen, har kaldt sit foredrag »Altings sammenhæng«. Direktør *Bjørn Moe* leder det arbejde for den københavnske ungdom, som startede af *Thomas P.* Hejle i sin tid, og som førte til oprettelsen af Dansk Skolescene og af et »Ungdomshus« i København. *Bjørn Moe* er altså en mand, der står midt i tidens problemer, og hans foredrag hedder da også »Hvordan aktiverer vi ungdommen af i dag?«. Om aftenen slutter »Fynske Musikanter« mødet. Og det kan næppe gøres festligere. Det kendte amatørorkester ledes af gdr. *Hans Larsen*, Pederstrup ved Ringe. Orkestret består af ikke færre end 30 musici og solister.

Frederiksborgkredsene

Københavnskredsen har planlagt 3 møder i løbet af vinteren: onsdag d. 23. nov., torsdag d. 25. jan. og onsdag den 15. marts.

Ved det første møde kommer *Haugstrup* som taler og ved de to næste *Sv. E. Bjerre* og *Emil Petersen*. Alle tre møder holdes i Vartov, Farvergade, og begynder kl. 20.

Alle *Frederiksborgelever* og deres pårørende er naturligvis velkomne. Men for nye tilflyttere kan det måske være af interesse at få en adresse, så man evt. kan få yderligere oplysninger eller blive tilmeldt kredsen, hvis man ikke er det. Formand er kommunelærer *Vagn Aage Nielsen*, Tusbyvej 7, Hvidovre. Telf. 78 51 78.

Østjysk Frederiksborgkreds: Det årlige møde holdes søndag den 25. sept. i Håndværkerforeningens lokaler, Klostergade, Aarhus.

Som tidligere år begynder mødet kl. 11. Og vi vil gerne begynde præcis. Dagen byder nemlig på et stort program, idet der fra *Frederiksborg* deltager både *Haugstrup*, *Sv. E. Bjerre* og *Cecilie Tøpholm*.

Vi glæder os da også til at se mange deltagere fra forskellige årgange. Hvis man vil spise middagsmad på hotellet, bedes man tilmelde sig hos kredsens formand, organist Kirstine Madsen, Lindbjerg pr. Randers, telf. Linde nr. 5.

Sydjysk Frederiksborgkreds. Efterårsmødet afholdes søndag den 2. okt. på Rødding højskole.

Fra Frederiksborg deltager Haugstrup, Tøpholm og Emil Petersen.

Mødet begynder kl. 10,30. Der bliver et foredrag før middag. Og i middagspausen bliver der lejlighed til at aflægge et besøg på afkomstprøvestationen Brøstrupgård ved Rødding.

Kl. 2 fortsætter mødet med næste foredrag. Senere er der kaffebord, og så vil Tøp vise billeder fra sin Finlandstur i august, ligesom der bringes lidt nyt fra Frederiksborg.

Tilmelding — af hensyn til måltiderne, der købes på højskolen — til Rødding højskole senest torsdag den 29. sept.

Fynskredsen: Frederiksborgmødet holdes søndag den 2. okt. Mødestedet er i år den nye højskole på Vestfyn, Båring højskole. Den ligger kun 2 km fra hovedvej 1. 5 minutter fra Asperup station. Vi håber på god tilslutning. Der er sikkert mange, der gerne vil se den nye skole.

Fra Frederiksborg kommer Bent Jakobsen og Frode Christiani. Desuden har Karen og Vilhelm Nielsen lovet at komme, så der er noget for alle årgange.

Mødet begynder kl. 11. Men udførligt program sendes senere til Fynskredsens medlemmer.

Vestjysk Frederiksborgkreds: Mødet afholdes søndag den 9. oktober på landbrugsskolen »Lægård« ved Holstebro. Der har i kredsen været stemning for at holde det som eftermiddagsmøde. Og derfor begynder det kl. 14.

Fra Frederiksborg deltager Bent Jakobsen og Emil Petersen. Foruden foredrag og fortælling fra skolen byder dagen på en omvisning på landbrugsskolen, hvor vi er gæster.

Kredsens formand er Gustav Thøgersen, Bilstoft, Næsbjerg.

Sommerbryllupper

21. maj: *Erna Jensen* (59) og *Ejner Jensen*. Adr. Ølstrup pr. Lervang.

25. juni: *Oddveig Velstad* (57) og *Gunnar Haugen*. Adr. Rosenkrantzgaten 194, Drammen.

2. juli: *Lis Gilvad* (58) og *Poul H. Nielsen*. Adr. Engelstedsgade 2, København Ø.

Og samme dag: *Lorens Alnor* (54—55) og *Kata Hansen*. Adr. Ullerup pr. Avnbøl.

9. juli: *Annelore Møller* (55) og *Karl Heinrich Carstensen*. Adr. Bundesstrasse 14, Flensborg.

18. juli: *Else Holme Sørensen* (59) og *Karl Bertelsen*, Vemb.

23. juli: *Karen Terkelsen* (56) og lærer *Svend Tornbjerg*, Vejen.

Midt i august viedes *Grethe Magius* (55—56), Dr. Margrethesvej 42, Roskilde, og *Albert Chandler*, England.

Også denne gang må vi snyde nogle, fordi vi kun kender ét af navnene eller mangler adressen. Hjælp os, hvis I sender en meddelelse hertil, ved at give de få nødvendige oplysninger.

Forskelligt

På vinterskolen er ansat højskolelærer *Fritz Norlan*, der i nogle år har været lærer på Vestbirk højskole. I 53—54 var han hjælpelærer på Frederiksborg og hed Fritz Andersen.

Vinterens svenske lærerinde bliver fil. mag. *Ingegerd Blomstrand* fra Fjelie præstegård i Skåne. Og som norsk lærer kommer *Gisle Buwarp*, der er fra Trøndelagen.

Ved elevmødemiddagen arrangeredes en rask indsamlings til fordel for den grønlandske højskole, der skal oprettes i Holsteinsborg. Som bekendt skal den ledes af folketingsmand *Nikolaj Rosing*, som jo er en god bekendt af eleverne fra 1958—59.

Under elevmødetravlheden fik vi imidlertid ikke bekendtgjort indsamlingens resultat. Men her er det. Der indkom 323,77 kr., og dette beløb rundes nu opad ved et tilskud fra skolen og fra elevforeningen, så der kan afsendes 500 kr.

Cecilie Tøpholm har tilbragt august som gæst forskellige steder i Finland. Derom vil I høre nærmere ved de Frederiksborgmøder, hvor Tøpholm vil fortælle.

Sv. E. Bjerre skal i efteråret lede en studierejse, som 15 indere foretager her i landet. Gruppen udsendes af en organisation, som svarer til »Unge Landmænd« hos os. Danmarks-besøget varer 5 uger, og derefter skal de opholde sig lige så lang tid i Sverige og i Israel.

Her i landet bor inderne bl. a. en tid på Vejlbj Landbrugsskole. I øvrigt skal de besøge en lang række institutioner og virksomheder rundt om i Danmark.

Køkkenstaben på Frederiksborg mangler en bagepige og en privatstuepige. — Kan I hjælpe os at få pladserne besat?